

Denkwijzer participatiebeleid 'Gouda werkt samen, met én voor de stad'

De raad van de gemeente Gouda;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 9 september 2025 en de verordening participatie Gouda 2026;
gelet op artikel 149 en 150 van de Gemeentewet, de artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet en de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit.

besluit:

1. De Denkwijzer participatiebeleid 'Gouda werkt samen, met én voor de stad' vast te stellen en met ingang van 1 juli 2026 in werking te laten treden;

Voorwoord

Gouda werkt samen. Met én voor de stad. Al eeuwenlang. Van het graven van grachten tot het bouwen van bruggen. Van kleinschalige ontmoetingscentra in de wijk tot grote evenementen in de stad: bewoners, ondernemers en organisaties slaan de handen ineen om Gouda een stukje mooier maken. Onze stad is gebouwd op betrokkenheid. Op het besef dat je samen verder komt dan alleen.

Juist in deze tijd, met alle opgaven die op ons afkomen, is die gezamenlijke kracht onmisbaar. Maar samenwerken vraagt om vertrouwen, duidelijkheid en gelijkwaardigheid. Daarom is het belangrijk dat we weten wat we van elkaar mogen verwachten. Niet om elkaar vast te zetten, maar juist om elkaar ruimte te geven. Zodat iedereen die bijdraagt aan deze stad dat kan doen op een manier die klopt.

Deze Denkwijzer helpt daarbij. Het is een kader dat laat zien hoe we samenwerken in Gouda. Met duidelijke spelregels, gedeelde waarden en ieders rol op een rij. Zodat we, ook als het spannend wordt of als belangen botsen, weten waar we staan. En elkaar blijven vinden.

Want samenwerken is geen trucje. Het is een manier van kijken. Van luisteren. Van het lef hebben om echt iets samen te willen maken. En dat zit diep in het Goudse hart. We zien het bij inwoners met goede ideeën, bij ondernemers die verder denken, bij organisaties die het verschil maken en bij ambtenaren die midden in de stad staan.

Met deze Denkwijzer geven we die samenwerking een stevig fundament. En zetten we samen weer een stap richting wat ons allemaal drijft: een mooier en fijner Gouda.

Judith Sargentini
Wethouder Duurzaamheid, Stedelijk beheer en Mobiliteit, Energietransitie, Bodemdaling en Participatie.

1 Inleiding

Waarom participatie belangrijk is

We willen Gouda mooier en fijner maken. Een stad waarin iedereen zich welkom en gehoord voelt. Waar mensen ideeën aandragen, meepraten en meehelpen. En waar we samen verantwoordelijkheid nemen voor wat we doen en laten.

Dat gebeurt al volop in onze stad. In wijken, straten en buurten nemen inwoners initiatief, denken ze mee met plannen of spreken ze zich uit. Dat is waardevol én kwetsbaar. Want wie meedoet, moet weten waar hij aan toe is. En wie uitnodigt, moet dat op een duidelijke manier doen.

1.1 Doel van deze Denkwijzer

De Denkwijzer is een kader dat richting geeft aan hoe we in Gouda omgaan met participatie. Duidelijk, eerlijk en samen. Met spelregels, een gedeelde visie en heldere rollen. De Denkwijzer is geen nieuwe laag, maar een fundament dat er al deels lag en dat we samen versterken. We sluiten aan op de Wet versterking participatie op decentraal niveau, welke 1 januari 2025 in werking is getreden en een overgangstermijn heeft van twee jaar. En we sluiten aan op het programma 'Versterking lokale democratie' van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De Denkwijzer is samen met de stad gemaakt. En draagt bij aan houvast, vertrouwen en samenwerking, zowel vandaag als morgen.

Door dit beleidskader en de participatieverordening vast te stellen, onderstreept de gemeente het belang van betekenisvolle participatie. Het helpt verwachtingen te managen en teleurstelling te voorkomen. Zo dragen we samen bij aan een mooier en fijner Gouda.

1.2 Wat is de Denkwijzer?

De Denkwijzer biedt richting en houvast bij participatie. Het document beschrijft:

1. Soorten participatie: De verschillende vormen: inwonerparticipatie, overheidsparticipatie en privaat georganiseerde participatie.
2. Visie: Wat participatie in Gouda oplevert: betere besluiten, meer verbinding en gedeeld eigenaarschap.
3. Waarden: Waar we voor staan: samen, lerend en eigen-zinnig.
4. Spelregels: Wat inwoners van de gemeente mogen verwachten en omgekeerd.
5. Rolverdeling: Wie doet wat in het proces: van gemeenteraad tot inwoner.
6. Mate van participatie: Van meedenken tot meebeslissen, afhankelijk van het onderwerp en het moment.

De Denkwijzer is domeinoverstijgend en toepasbaar bij zowel beleid, uitvoering als evaluatie. Het vormt de inhoudelijke basis voor wat daarna volgt: de Werkwijzer Participatie met hulpmiddelen.

1.3 Voor wie is deze Denkwijzer bedoeld?

Deze Denkwijzer is bedoeld voor initiatiefnemers en participanten, dus iedereen die te maken heeft met participatie: de gemeente, inwoners, ondernemers en andere organisaties. Als we het in deze Denkwijzer hebben over belanghebbenden dan bedoelen we alle doelgroepen die moeten worden betrokken bij participatie.

1.4 Hoe is deze Denkwijzer gemaakt?

De Denkwijzer is ontstaan uit gesprekken, ervaringen en gedeelde overtuiging. Uit de energie van inwoners die zich inzetten voor hun wijk, organisaties die met ons meedenken en collega's die werken aan beleid en uitvoering. Samen hebben we opgehaald wat er leeft, waar het schuurt, wat werkt én wat beter kan.

Inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en samenwerkingspartners dachten actief mee. Beleidsadviseurs, projectleiders en communicatieprofessionals brachten kennis en praktijkervaring in. En natuurlijk is ook aangesloten bij bestaande kaders, lessen uit de startnotitie Participatie van april 2024 en landelijke wetgeving.

Zo is een Denkwijzer ontstaan die niet alleen richting geeft, maar ook herkenning oproept. Die past bij hoe we in Gouda samenwerken. En die uitnodigt om samen verder te bouwen aan vertrouwen, eigenaarschap en verbinding.

1.5 Hoe gaan we verder na de Denkwijzer?

Na de Denkwijzer ontwikkelen we de Werkwijzer Participatie, net als de Denkwijzer, sámen. Op basis van behoefte en praktijk. De Werkwijzer zorgt voor houvast, inspiratie en enthousiasme. Participatie wordt leuker, concreter en effectiever. De hulpmiddelen helpen om ermee aan de slag te gaan. De Werkwijzer en de hulpmiddelen zijn beschikbaar bij de inwerkingtreding van de verordening Participatie op 1 juli 2026.

Voorbeeld - GoudApot, wat je verzint, kan dus gewoon

Een straatfeest met lange tafels. Muziekavonden in het Houtmansplantsoen. Een lezing over klimaatverandering in Korte Akkeren. Een danstheatervoorstelling voor ouderen. Of een symposium over de rol van nabijheid in de hulpverlening. In Gouda ontstaan zulke initiatieven niet op het stadhuis, maar in huiskamers, appgroepen en buurthuizen. Dankzij GoudApot krijgen ze de ruimte om echt gerealiseerd te worden.

GoudApot is er voor Gouvenaars met een idee dat mensen samenbrengt. Kunst, sport, cultuur, klein of groots, ingetogen of uitbundig. Alles is welkom, zolang het de stad een beetje mooier maakt. De aanpak is simpel. Laagdrempelig, kleinschalig en op maat. Geen ingewikkelde procedures, wel vertrouwen in bewoners die iets willen doen.

GoudApot is opgezet door Gouvenaars en ontvangt geld van de gemeente om onze stad vriendelijker, prettiger en gezelliger te maken. Inwoners nemen het initiatief, GoudApot denkt mee en helpt om het mogelijk te maken. Zo ontstaat ieder jaar een kleurrijke oogst aan plannen. Zoals het Super Cool Kidsfeest, de Houtmansplantsoenconcerten, buurtbarbecues, lezingen en de kerstboom-voor-je-buurt-actie. Stuk voor stuk begonnen ze bij één iemand. En daar plukt de hele stad de vruchten van.

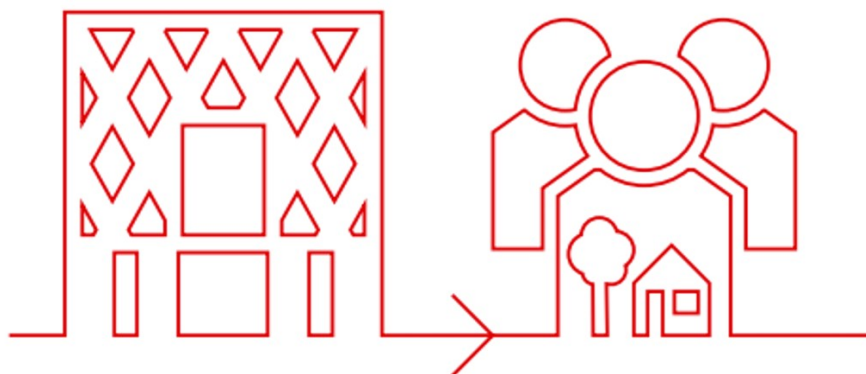
2 Soorten participatie

Participatie betekent dat belanghebbenden kunnen samenwerken (met de gemeente) bij plannen en beleid vóóordat een besluit wordt genomen. Soms nemen belanghebbenden ook zelf het initiatief en starten projecten of nemen taken van de gemeente over (uitdaagrecht). Informeren van belanghebbenden zien we in Gouda niet als participatie, maar is wel altijd onderdeel van het participatieproces.

2.1 Soorten participatie

Inwonerparticipatie (initiatief ligt bij de gemeente)

Dit wordt in de wet burgerparticipatie genoemd. Hierbij neemt de gemeente het initiatief en nodigt belanghebbenden uit om mee te denken en mee te doen bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid en plannen. De gemeente organiseert de participatie en weegt de opbrengst van de participatie mee.

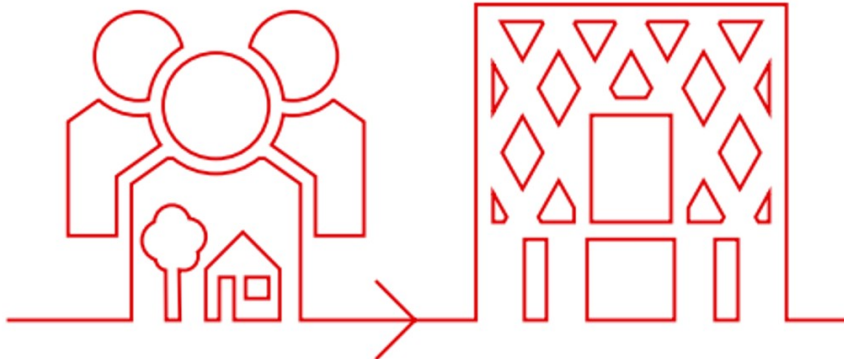
Voorbeeld - Beleid begint bij het gesprek

Beleidsadviseur Sarah van de gemeente Gouda als geen ander. Als oud-schuldhelpverlener en ervaringsdeskundige begrijpt ze hoe belangrijk het is om met mensen te praten. Daarom trok ze de wijk in. Met een open houding, een leeg vel papier en één vraag: wat hebben jullie nodig?

Ze ging langs bij buurthuizen, koffieochtenden en eettafels in Korte Akkeren. Daar sprak ze met inwoners, vrijwilligers, buurtvaders en professionals. Niet om een lijstje af te vinken, maar om samen te werken aan beleid dat aansluit bij de praktijk. Het resultaat is een visie op de aanpak van armoede en schulden die voortkomt uit de ervaringen van Gouwenaars zelf. "Mensen willen niet alleen gezien worden," zegt Sarah. "Ze willen iemand zijn." Dat vraagt om beleid met oog voor de menselijke maat. Om vertrouwen.

En om collega's die ook op de fiets stappen en in gesprek gaan met de stad. Daar liggen de verhalen. En in die verhalen liggen de werkelijke behoeften van inwoners van Gouda.

Overheidsparticipatie (initiatief ligt bij de belanghebbenden)

Bij overheidsparticipatie nemen inwoners, ondernemers of maatschappelijke organisaties het initiatief. Zij bedenken ideeën, starten projecten of vragen ondersteuning aan de gemeente. De gemeente heeft een ondersteunende en toetsende rol en kijkt hoe ze kan helpen.

De twee vormen van overheidsparticipatie, die zijn vastgelegd in de Gemeentewet als onderdeel van de Wet Versterking Participatie op Decentraal Niveau zijn: **initiatieven** en **uitdaagrecht**. Gemeenten moeten dit uiterlijk 1 januari 2027 opnemen in hun participatieverordening. Op de volgende pagina lichten we dat toe.

Voorbeeld - Grijs wordt groen

Het begon met één stoeptegels. Of nou ja, met het idee om die ene tegel te vervangen door een stukje groen. Een bewoner zag een kans, deelde het met de burens en voor je het weet ligt er een gezamenlijk plan. Geen dikke rapporten, geen vergadertafels, gewoon een buurt met zin in verandering.

Bij 'Grijs wordt groen' nemen bewoners het initiatief. Ze melden hun idee bij ons. Wij komen langs, maken kennis, enthousiasmeren én checken of het mogelijk is. Daarna gaan we aan de slag. Soms komt er vanuit de buurt een zelfgemaakte tekening, soms met een ontwerp van onze kant. Wij leggen het groenvak aan en zorgen voor planten. Of de bewoners doen dat zelf, met budget vanuit ons. Daarna zorgen de bewoners zelf voor het onderhoud.

En dat werkt. Via subsidies zoals de GoudApot of de zadenbibliotheek zijn er volop mogelijkheden om het haalbaar én betaalbaar te maken. Zo verandert grijs in groen. En groeit er niet alleen iets moois op straat, maar ook tussen mensen.

Initiatieven (initiatief ligt bij inwoners)

Eigen ideeën en plannen aandragen om een buurt, wijk of stad te verbeteren.

Dit kan gaan om sociale projecten, groenvoorzieningen of andere verbeteringen in de leefomgeving. Gemeenten kunnen deze initiatieven ondersteunen met middelen, advies en samenwerking.

Voorbeeld - Energie van onderop: bewoners bouwen zelf aan een duurzaam Gouda

Wat doe je als je cv-ketel het begeeft? Of als je met je buurt van het gas af wilt? In Gouda hoef je het wiel niet alleen uit te vinden. Via het Energienetwerk Gouda vinden bewoners en ondernemers elkaar. Ze delen ervaringen, stellen vragen, organiseren gezamenlijke acties en bouwen samen aan een stad die klaar is voor de toekomst.

Het platform is ontstaan vanuit de stad zelf. Gouwenaren die niet wilden wachten tot iemand anders begon, maar gewoon zelf aan de slag gingen. De Energiecoöperatie Gouda faciliteert het netwerk en zorgt dat ideeën, kennis en vragen samenkomen. Op energienetwerkouda.nl vinden inwoners een groeiend overzicht van lokale initiatieven, deskundig advies en vooral: elkaar.

Het Energienetwerk brengt mensen bij elkaar die iets willen doen. Zoals samen isoleren, een inkoopactie starten, ervaring delen of een warmtepomp aanschaffen. Of gewoon even sparren met iemand die al

een stap verder is. Zo maken steeds meer Gouwenaars hun wijk een stukje duurzamer. En Gouda een stuk sterker.

Uitdaagrecht

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen betaalde taken van de gemeente overnemen als zij denken dat ze dit beter, slimmer of goedkoper kunnen doen.

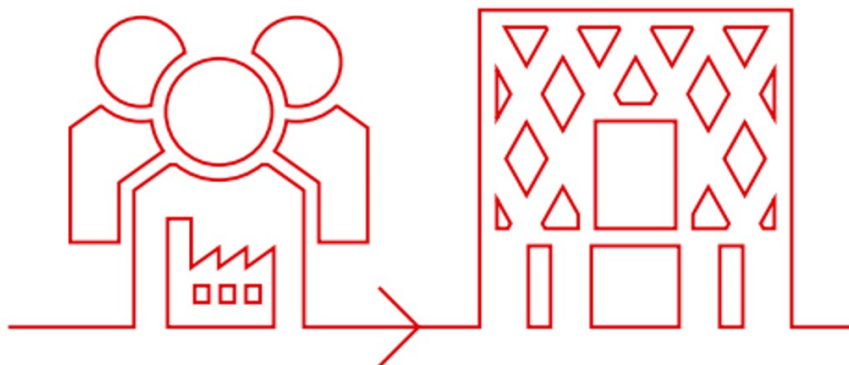
Voorbeeld - Uitgedaagd? Uitgevoerd! SUPclean-up houdt het water schoon

Zij zagen het gebeuren: steeds meer afval in de Goudse grachten. En ze besloten niet te wachten tot iemand anders het oploste. De initiatiefnemers van SUPclean-up gingen zélf het water op. Op een SUP-board, met een afvalgrijper in de hand. Alles wat ze tegenkwamen, namen ze mee. Zo ontstond een simpele, maar doeltreffende aanpak: schoon water, vanuit de stad zelf.

SUPclean-up groeide uit tot een structurele samenwerking tussen de gemeente, het afvalverwerkingsbedrijf en de Goudse SUP-school. Geen grote structuren of ingewikkelde regels, maar direct effect. Met steun van donateurs organiseren ze steeds vaker clean-ups met groepen, nu zelfs in heel Nederland. Dat levert niet alleen schoner water op, maar ook bewustwording en betrokkenheid.

Met het uitdaagrecht in de hand dagen ze de gemeente en het waterschap uit: laat dit soort onderhoudstaken deels bij bewoners liggen. Want wie dagelijks op het water is, weet precies waar het misgaat. Door verantwoordelijkheid te delen, ontstaan nieuwe vormen van samenwerking. Praktisch, lokaal en met zichtbaar resultaat.

Privaat georganiseerde participatie onder de Omgevingswet (initiatief ligt bij bedrijven en organisaties)

Bij privaat georganiseerde participatie nemen bedrijven of organisaties zelf het initiatief voor een ruimtelijke ontwikkeling. De initiatiefnemer organiseert de participatie en de gemeente heeft een adviserende en toetsende rol. De gemeente betreft de opbrengst van de participatie in de besluitvorming.

Deze Denkwijzer biedt een kader voor de eerste twee soorten participatie. Voor initiatiefnemers, zoals projectontwikkelaars en woningcorporaties, is er informatie beschikbaar over hoe zij bewoners en andere belanghebbenden kunnen betrekken bij hun plannen. In de 'Participatiestrategie fysieke leefomgeving' uit 2020 en in de pilootaanpak 'Participatieleidraad voor initiatiefnemers' staat uitgelegd hoe zij dit kunnen aanpakken onder de Omgevingswet.

2.2 Adviesraden en participatie

Naast de drie soorten participatie zijn er in Gouda meerdere formele en informele adviesraden. Voorbeelden zijn: de Goudse Adviesraad Sociaal Domein, de Goudse Cliëntenraad, de Goudse Adviesraad voor mensen met een beperkingen en de Goudse Sportraad. De rol van de eerstgenoemde Goudse adviesraden staat beschreven in de Verordening burger- en cliëntenparticipatie sociaal domein Gouda 2015.

Deze Goudse adviesraden geven onafhankelijk gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente. Zo zorgen ze ervoor dat belanghebbenden een stem krijgen in de besluitvorming. Naast deze adviesraden kan Gouda ook inwonerparticipatie inzetten bij onderwerpen binnen het sociaal domein.

2.3 Inspraak en participatie

Participatie gebeurt vóór de (eventuele) formele procedure van de officiële inspraak met zienswijzen. Participatie is dus geen vervanging voor de officiële inspraak, het is een aanvulling in het voortraject.

2.4 Participatieverordening Gouda

In de Participatieverordening van Gouda zijn inwonerparticipatie, initiatieven, het uitdaagrecht en inspraak opgenomen. De Participatieverordening zorgt voor een blijvend andere manier van werken van de gemeente. Het uitgangspunt is dat inwoners veel meer betrokken worden bij alle fasen van het beleidsproces. Op basis van dit juridische kader liggen de definities en uitgangspunten vast. Zo weten inwoners en belanghebbenden wat ze kunnen verwachten van de gemeente.

In de verordening zijn ook artikelen opgenomen over de procedures bij participatie en initiatieven. De gemeente moet onder andere een plan maken, kunnen motiveren welke keuzes gemaakt zijn voor het participatieproces en een eindverslag opstellen. De gemeente moet bij participatie hieraan voldoen. Daarmee is participatie niet meer vrijblijvend.

In de Werkwijzer en de hulpmiddelen worden de uitgangspunten van de Participatieverordening uitgewerkt.

3 Visie

Dit willen we bereiken met participatie

Gouda is een stad met een rijke geschiedenis en al eeuwenlang een thuis voor mensen met verschillende achtergronden en ideeën. De stad brengt vrije denkers, kritische blikken, aanpakkers en vakmanschap samen. Er zijn veel betrokken inwoners in de stad en er is een sterk vrijwilligersleven. Deze inwoners en organisaties zijn de experts van hun buurt en werkterrein. Zij weten welke behoeften er zijn en welke oplossingen werken. Dat is het Gouds potentieel dat de gemeente wil benutten met participatie. De

manier waarop we participeren moet aansluiten bij onze stad. Zo draagt participatie bij aan een beter en uniek Gouda.

3.1 Betere plannen en besluitvorming

Inwonerparticipatie zorgt ervoor dat de gemeente alle verschillende gezichtspunten meeneemt, belangen beter begrijpt en we samen verantwoordelijkheid kunnen nemen. Dit draagt bij aan betere plannen en besluiten voor een nóg mooier en fijner Gouda. Door consistente en herkenbare participatie weten inwoners en organisaties waar ze aan toe zijn en wat ze van de gemeente kunnen verwachten.

3.2 Versterken gemeenschappen en sociale samenhang

Initiatieven (en uitdaagrecht) helpen om de stad te verrijken en de sociale samenhang in buurten te versterken. Deze initiatieven kunnen mensen met elkaar verbinden en het samenleven in Gouda verbeteren. Een voorspelbare omgang met initiatieven stimuleert dat goede ideeën de ruimte krijgen en maakt het makkelijker om samen aan de slag te gaan.

3.3 Betere relaties en samenwerking

Participatie draagt bij aan het opbouwen van een duurzame relatie tussen de gemeente Gouda, Gouwenaren en organisaties in de stad. Goed uitgevoerde participatie stimuleert samenwerking en vertrouwen. Daarvoor is een cultuur binnen de gemeente waarin participatie en initiatieven een vanzelfsprekend onderdeel zijn van beleid en uitvoering belangrijk.

De Goudse visie op participatie

In Gouda werken inwoners, ondernemers en organisaties samen aan onderwerpen die hen raken. Participatie is daarbij geen doel op zich, maar een middel voor betere besluiten en een betere relatie en samenwerking. Dit doen we door participatie vroegtijdig te organiseren. De gemeente luistert, denkt mee en geeft ruimte aan ideeën van Gouwenaren. Zo bouwen we samen aan een mooier en fijner Gouda.

3.4 Participatie en realiteit

Inwonerparticipatie kost geld, capaciteit en tijd

Halfslachtige participatie is voor niets of niemand goed. We zorgen daarom voor voldoende geld, capaciteit, tijd en ruimte binnen een project om te participeren. Is dit er niet? Dan zetten we geen inwonerparticipatie in en is informeren het hoogst haalbare.

Inwonerparticipatie helpt, maar lost niet alles op

Niet iedereen zal het eens zijn met een besluit. Een goed proces zorgt er wel voor dat beslissingen beter onderbouwd en transparanter zijn. Participatie is niet bedoeld om 100% draagvlak te krijgen of vertrouwen te herstellen, maar het kan wel helpen om het draagvlak te vergroten.

Initiatieven: er kan veel, maar niet alles kan

De gemeente Gouda moet keuzes maken binnen beschikbare tijd, geld en regels per initiatief. Het centrale uitgangspunt is 'ja, mits'. De 'mits' houdt in dat er sprake is van een positieve basishouding. Er is geen sprake van "u vraagt, wij draaien". Soms past een initiatief niet binnen de wet of andere afspraken die al zijn gemaakt. Ook moet de gemeente het algemeen belang in de gaten houden en ervoor zorgen dat beslissingen eerlijk en evenwichtig blijven.

4 De Gouden Participatiewaarden

Dit vinden we belangrijk bij participatie

De gemeente Gouda werkt vanuit de Gouden Waarden. Elke dag maakt de gemeente keuzes zowel groot als klein. Het is belangrijk om daarbij te weten waar de gemeente op stuur: een duidelijk doel voor ogen en waarden die houvast geven.

Deze waarden gelden ook voor participatie. Toegespitst op participatie geven ze richting aan hoe de gemeente in Gouda samenwerkt met belanghebbenden. Ze vormen de basis voor de manier waarop we participatie organiseren, ondersteunen en ontvangen.

Samen

Participatie is samenwerken op basis van vertrouwen en gelijkwaardigheid. Dat betekent echt luisteren, ruimte geven aan verschillende perspectieven én serieus nemen wat mensen inbrengen, ook als het niet past binnen het oorspronkelijke plan. We werken over grenzen van afdelingen heen en doen recht aan de diversiteit van de stad. We gaan actief de stad in, zoeken verbinding met alle belanghebbenden, niet alleen de usual suspects, en zorgen voor een eerlijke afweging van belangen. We beseffen dat toegankelijkheid, continuïteit en zichtbaarheid van de gemeente bepalend zijn voor succes.

Lerend

We leren voortdurend van elkaar, van ervaringen en van wat beter kan. We staan open voor feedback en kijken kritisch terug: wat werkte, wat niet? Ook fouten bieden waardevolle lessen. Evaluatie en kennisdeling horen bij participatie. Dat vraagt om een gemeentelijke organisatie waarin we kennis borgen, ook als mensen vertrekken. En waarin we investeren in de kwaliteit van gespreksvoering en begeleiding. Zo bouwen we aan een stabiele, professionele en betrouwbare samenwerking.

Eigen-zinnig

Gouda zit vol betrokken mensen met ideeën, creativiteit en initiatieven. We willen die energie benutten. Dat vraagt om een houding waarin ruimte is voor experiment, maatwerk en het omarmen van het onverwachte. In plaats van procedures zetten we in op samenwerking en ondersteuning. Goede ideeën verdienen een serieuze kans, ook als ze niet in een hokje passen. Dit vraagt om lef en maatwerk, zodat goede ideeën de ruimte krijgen en echte verbeteringen mogelijk worden.

5 Spelregels

Dit verwachten we van elkaar

Om participatie effectief en waardevol te maken, gelden er zes spelregels. Deze regels zorgen ervoor dat we weten wat we van elkaar kunnen verwachten en hoe we samenwerken.

1. We starten zo vroeg mogelijk
2. We hebben een open houding bij ideeën en initiatieven
3. We werken volgens een vaste en transparante aanpak met heldere kaders
4. We maken een eerlijke belangenafweging
5. We zorgen ervoor dat iedereen makkelijk kan meedoen
6. We blijven altijd leren

1. We starten zo vroeg mogelijk

Participatie begint zo vroeg mogelijk, vóórdat keuzes zijn gemaakt. We zorgen dat belanghebbenden op het juiste moment mee kunnen praten, denken en doen. Late participatie of participatie voor het vinkje leidt tot frustratie, daarom zetten we in op goede timing en een zorgvuldige voorbereiding.

2. We hebben een open houding bij ideeën en initiatieven

We staan open voor nieuwe kansen en durven dingen uit te proberen. We luisteren naar iedereen en nemen verschillende meningen mee. Zo maken we plannen die goed werken voor het algemeen belang. Ook inwoners kunnen ideeën aandragen. De gemeente denkt mee, helpt bij het vinden van de juiste ingang en biedt praktische hulp waar mogelijk.

3. We werken volgens een vaste en transparante aanpak met heldere kaders

Als we participeren, doen we het goed. We zorgen ervoor dat het proces en de ruimte voor invloed duidelijk is, zodat iedereen weet waar die aan toe is. Dit helpt bij helder verwachtingsmanagement en zorgt ervoor dat belanghebbenden duidelijkheid krijgen over wat mogelijk is en wat niet. En daar hoort begrijpelijke en toegankelijke communicatie bij.

4. We maken een eerlijke belangenafweging

Bij elke beslissing let de gemeente op wat goed is voor de hele stad, het algemeen belang. Niet alleen op wat één persoon wil. Daarvoor is transparantie nodig, inclusief aandacht voor minder zichtbare groepen en zwijgende bewoners. Zo maken we keuzes die evenwichtig en in het belang zijn voor iedereen.

5. We zorgen ervoor dat iedereen makkelijk kan meedoen

Iedereen in Gouda moet makkelijk mee kunnen doen aan participatie. Er mogen geen drempels zijn waardoor mensen afhaken. Iedereen krijgt dezelfde kansen om mee te praten en mee te doen. Het maakt daarbij niet uit hoe oud je bent, waar je vandaan komt, welke opleiding je hebt, welk geloof of politieke mening je hebt, of je een beperking hebt, wat je geslacht of seksuele voorkeur is. Dit sluit aan bij de Lokale Inclusie Agenda van Gouda.

6. We blijven altijd leren

De gemeente kijkt terug op successen en fouten, zodat we met elkaar en van elkaar blijven leren. Dit zorgt voor slimmere en betere samenwerking en participatie.

6 Rolverdeling

Zo werken we samen

De gemeenteraad, het college, de gemeentelijke organisatie, initiatiefnemers en belanghebbenden hebben ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid in participatie. De gezamenlijke opdracht is om de participatie zó te organiseren dat ieder zijn rol kan vervullen.

6.1 Algemene rolverdeling

	<p>Gemeenteraad Stelt kaders, toetst participatieproces, weegt belangen en opbrengsten van de participatie mee bij besluitvorming.</p>
	<p>College Toetst participatie, weegt belangen en opbrengsten van de participatie mee bij besluitvorming.</p>
	<p>Gemeente / ambtelijke organisatie Bereidt participatie voor, voert uit, presenteert uitkomsten helder, adviseert over participatie aan initiatiefnemers, faciliteert initiatieven.</p>

	<p>Initiatiefnemers Zijn verantwoordelijk voor participatie bij eigen initiatief, bereiden participatie voor en voeren participatie uit, presenteren uitkomsten helder.</p>
	<p>Belanghebbenden Delen kennis, kunde en ervaring (over de eigen leefomgeving) met de gemeente of initiatiefnemer, nemen het initiatief (bij initiatief).</p>

Wie welke rol heeft bij participatieopgaven en hoe die rol eruitziet, hangt af van het type participatie: inwonerparticipatie, overheidsparticipatie (initiatieven en uitdaagrecht) of privaat georganiseerde participatie.

6.2 Inwonerparticipatie

Bij inwonerparticipatie organiseert de gemeente het proces waarin belanghebbenden worden betrokken. Voor de rolverdeling betekent dat het volgende:

Gemeente:

- Organiseert participatietrajecten, verstrekt informatie, begeleidt het proces en verwerkt input in beleid, uitvoering en evaluatie.
- Of de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders besluit over het beleid. Dit is afhankelijk van de inhoud van het beleid of de taak.

Belanghebbenden:

- Leveren input, denken mee, geven advies en helpen bij het vormgeven van beleid, uitvoering en evaluatie.

6.3 Initiatieven

Initiatieven worden meestal zelfstandig opgezet. Belanghebbenden werken met elkaar samen en krijgen soms steun van de gemeente, bijvoorbeeld in de vorm van subsidies of praktische begeleiding. De rollen zijn als volgt:

Initiatiefnemers:

- Nemen het initiatief.
- Gaan het gesprek aan met de gemeente, belanghebbenden en/of raad.
- Verantwoorden waarom iets wel of niet kan en waarom.
- Zijn verantwoordelijk voor de financiering.
- Zorgen voor het betrekken van belanghebbenden.
- Voeren zelf projecten uit die bijdragen aan een betere leefomgeving.

Gemeente:

- Kan initiatieven faciliteren door middel van advies, financiering en praktische ondersteuning.
- Of de gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders besluit over het initiatief. Dit is afhankelijk van de inhoud het initiatief.

6.4 Uitdaagrecht

Inwoners, ondernemers of organisaties kunnen gebruik maken van de mogelijkheid om de gemeente uit te dagen. Dit betekent dat zij kunnen voorstellen om bepaalde taken van de gemeente zelf uit te voeren, omdat ze denken dat dit beter, slimmer of goedkoper kan. Het college beoordeelt of deze taken voldoen aan de in de verordening gestelde voorwaarden en of de overdracht haalbaar is. De verdere rolverdeling is als volgt:

Belanghebbenden:

- Dienen voorstellen in en nemen verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van gemeentelijke taken.

College van burgemeester en wethouders:

- Het college is voor alle inwoners, maatschappelijke partijen en ondernemers het loket voor het uitdaagrecht. Het maakt niet uit voor welke taak het voorstel wordt ingediend.

De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders:

- Neemt besluiten over het overnemen van gemeentelijke taken door belanghebbenden.

7 Mate van participatie

Belanghebbenden kunnen op verschillende manieren samenwerken (met de gemeente en met elkaar): van meedenken tot helemaal zelf iets organiseren. Bij initiatieven en wanneer belanghebbenden gebruik maken van het uitdaagrecht is de rol van de belanghebbenden groot. Bij inwonerparticipatie kan dat verschillen. Soms bepaalt de gemeente veel, maar andere keren krijgen belanghebbenden juist de ruimte om mee te beslissen. Het hangt ook af van het specifieke onderwerp of de fase van het traject. Hoe dit werkt, staat in de Werkwijzer. De juridische aspecten staan in de participatieverordening.

7.1 Wel of geen participatie?

Begin op tijd met nadenken of we wel of geen participatietraject moeten of kunnen vormgeven. Alleen als er een participatieplicht is (Omgevingswet), is een participatietraject verplicht. Anders is het vooral aan te raden of slim om te doen. De gemeente vindt het belangrijk te participeren:

- Als het onderwerp sterk leeft of als de impact groot is.
- Als we willen weten wat de verschillende ideeën en belangen zijn die er leven.
- Als we plannen of besluitvorming willen/kunnen verrijken met die informatie.

We kunnen ook besluiten om geen participatie te doen. Bijvoorbeeld:

- Als het beleid of plan financieel of juridisch vastligt en er geen ruimte is voor participatie.
- Als er geen tijd, geld of capaciteit is om de participatie goed te organiseren.

Deze uitgangspunten zijn verder in de participatieverordening vastgelegd. In dat geval leggen we helder uit waarom een participatietraject niet mogelijk is.

7.2 Participatieruimte bepalen

Vervolgens is het belangrijk te bepalen waarover belanghebbenden kunnen participeren en waarover niet. We noemen dat participatieruimte. Sommige onderwerpen liggen (wettelijk) vast, maar er zijn altijd onderwerpen waarover wel meegedacht kan worden.

De participatieruimte kan per fase (initiatief, ontwerp, uitvoering, etc.), per thema (openbare ruimte, verkeer, zorg, etc.) en per doelgroep verschillen. In het begin kunnen maatschappelijke organisaties bijvoorbeeld samen met de gemeente de visie bepalen en in de uitvoeringsfase kunnen inwoners hun ideeën en wensen kwijt.

Bij initiatieven moeten initiatiefnemers zelf ook zorgen voor een participatietraject en de participatieruimte bepalen.

7.3 SamenWerkWaaier

Als de participatieruimte is vastgesteld, bepalen we de mate van participatie. Hiervoor maken we in Gouda gebruik van de SamenWerkWaaier. Deze waaier geeft aan welke smaken mogelijk zijn om eigen ideeën in te brengen en de mate van invloed die inwoners hebben bij participatie:

Samen denken: de participatieruimte is beperkt, de gemeente of initiatiefnemer haalt ideeën, informatie en wensen op bij de belanghebbenden, maar de gemeente bepaalt zelf of deze kunnen worden meegenomen of niet en legt dat uit.

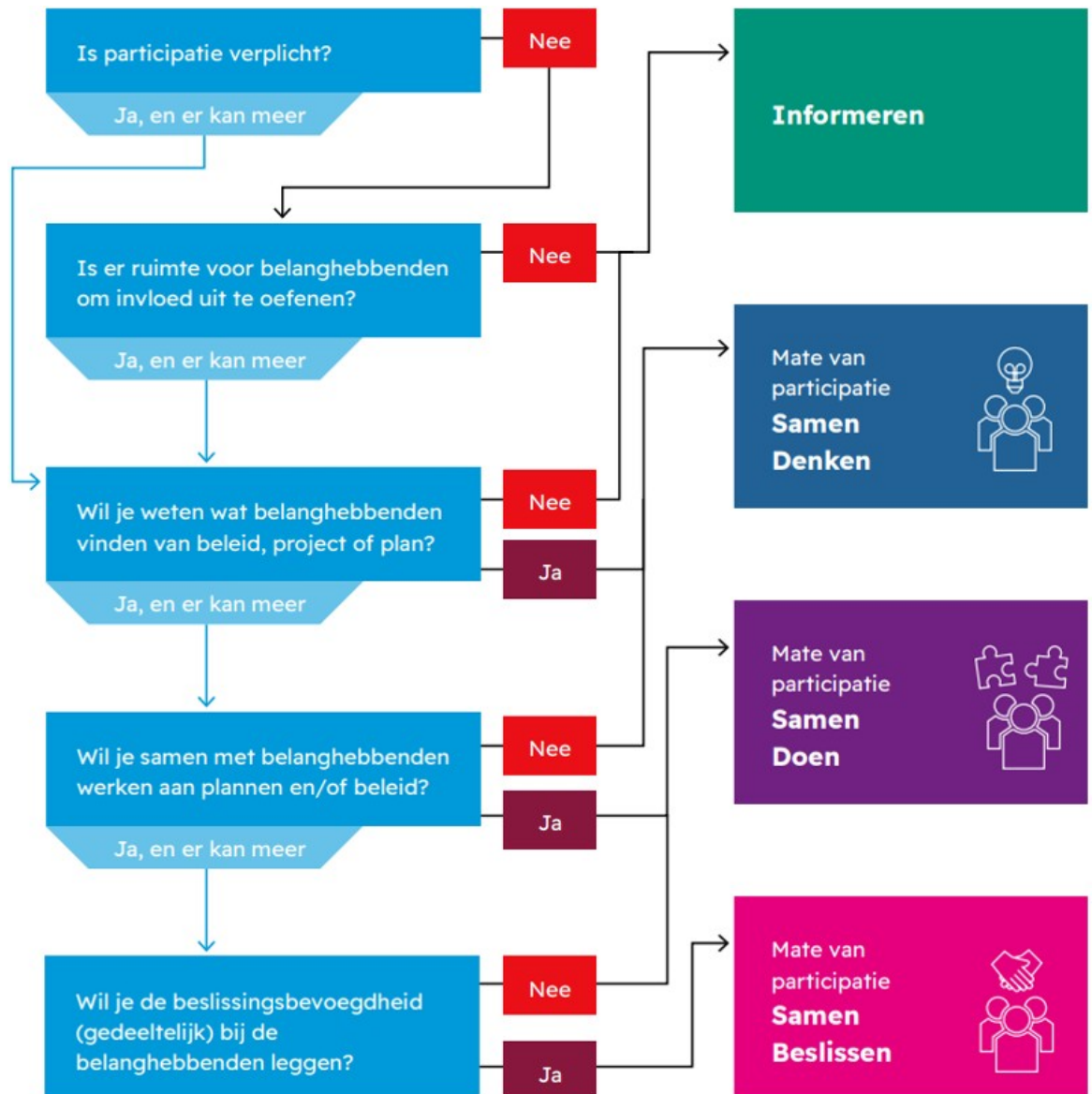
Samen doen: hierbij werken gemeente of initiatiefnemer samen met belanghebbenden aan een gezamenlijk plan of beleid. De gemeente of initiatiefnemer faciliteert en stimuleert. Inwoners hebben een actieve rol. Zo kan het beleid of plan worden verrijkt.

Samen beslissen: de participatieruimte is groot, hierbij legt de gemeente of initiatiefnemer de beslissingsbevoegdheid (deels) bij de belanghebbenden. De inwoners kunnen beslissen op een bepaald thema of binnen een bepaald gebied. De gemeente of initiatiefnemer laat deels los.

NB: Het is belangrijk dat belanghebbenden vooraf duidelijkheid hebben over hun rol en invloed. En dat de beslisser (gemeente of initiatiefnemer) een stapje terug doet naar mate de rol van inwoners groter wordt.

7.4 SamenWerkWaaier beslisboom

Deze beslisboom is een hulpmiddel. Door een aantal vragen te beantwoorden geeft deze snel inzicht in de vorm van participatie het beste past. Na deze Denkwijzer ontwikkelen we de Werkwijzer Participatie. Hierin zijn hulpmiddelen uitgewerkt om aan de slag te gaan met participatie.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 5 november 2025.

De raad van de gemeente voornoemd,

griffier

mr drs E.J. Karman-Moerman

voorzitter

mr drs P. Verhoeve